

שנה טובה ומתוקה מהאקדמיה ללשון העברית

המילה שנה משותפת למשפחת הלשונות השמיות. מדקדקי ימי הביניים סברו כי יש קשר בינה ובין המילה שנים והפועל שנה (חזר, עשה שנית) – "לפי ששבה השמש שנית אל הנקודה שהחלה ממנה" (רד"ק, ספר השרשים). ואולם ההשוואה ללשונות אחרות מלמדת כי מדובר בשורשים שונים.

יש חוקרים הקושרים את המילה שנה אל הפועל שנה ומשערים כי היא קרויה על שם חילופי העונות והזמנים. אחרים רואים בה מילת יסוד שמית קמאית שאינה קשורה למילים אחרות.

מדור מיוחד באתר לראש השנה

חודשי השנה העברית

שמות חודשי השנה העברית המשמשים בימינו הם שמות החודשים בלוח השנה הבבלי, וגולי בבל הם שהכניסו אותם אל התרבות העברית. שבעה מהם נזכרים כבר בספרי המקרא המאוחרים.

תשרי – שם החודש השביעי בלוח השנה הבבלי (tašrītu) – משמעו ראשית, התחלה.

בימי קדם נהגו שתי מערכות של לוח שנה: שנה שתחילתה באביב – בחודש ניסן, ושנה שתחילתה בסתיו – בחודש תשרי. לימים נעשתה המערכת השנייה עיקר בלוח השנה העברי.

להרחבה ולביאור קצר על שמו של כל חודש

מעבירין את רוע הגזרה

"ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רע הגזרה"

בפיוט הידוע 'ונתנה תוקף', שנוהגים לאומרו בקהילות רבות בראש השנה וביום הכיפורים, נאמר: "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה".

מעטים שמים לב כי הצורה 'מעבירין' איננה הצורה המתבקשת מצד הדקדוק. הלוא תשובה, תפילה וצדקה הן כולן מילים ממין נקבה, ולפיכך הניסוח המתבקש הוא 'מעבירות את רוע הגזרה'.

מדוע אפוא משמשת צורת הזכר 'מעבירין'? ומדוע רבים אינם מבחינים בכך?

לפירוט ולהרחבה

כי יום כפורים הוא לכפר עליכם

"כי יום כפורים הוא לכפר עליכם לפני ה' אלהיכם"

הפועל כפר בא בתנ"ך יותר ממאה פעמים – ובין השאר בהקשר של יום הכיפורים. יש שתי דעות עיקריות על גזרוננו ומשמעו המקורי של פועל זה, ואת שתיהן אנו מוצאים אצל פרשני ימי הביניים ובמחקר בן ימינו.

לפי דעה אחת 'כיפר' מציין ביסודו מירוק, קינוח (ניגוב) והסרה. לפי הדעה האחרת המשמע המקורי של 'כיפר' הוא כיסה והסתיר כמשמעו של השורש כפ"ר בערבית.

מדור מיוחד באתר ליום הכיפורים

"יהי רצון שירבו זכויותינו כרימון"

"בראש השנה, בראש השנה"

"פרחה שושנה אצלי בגינה"

גרגר הרימון קרוי בלשון חכמים פֶּרֶד (בכמה כתבי יד של המשנה הניקוד הוא פֶּרֶד) או פְּרִידָה.

צורת הזכר שושן (גם בניקוד שושן), צורת הנקבה שושנה וצורת הרבים שושנים – כולן מופיעות במקרא, רובן במגילת שיר השירים.

להוצאת הגרגרים והפרדתם משמשים הפעלים פֶּרַט, פֶּרֶד (בבנין קל), פֶּרֶד (בבנין פיעל):
– "פֹּרֵט ברימון" (משנה מעשרות ג, ט)
– "הרימון שפָּרְדוּ" (או: "שפָּרְדוּ"; משנה עוקצין ב, ו)
– "מִפָּרְדִּין רימונים לעשותן פרד" (תוספתא שביעית ו, כט).

מקובל לומר כי אין הבדל במשמעות בין 'שושן' ובין 'שושנה' בתנ"ך. בשני פסוקים מקבילים – בספר מלכים ובספר דברי הימים – הם באים אפילו זה כנגד זה באותו פסוק: פֶּרַח שושן (מלכים א ז, כו) לעומת פֶּרַח שושנה (דברי הימים ב ד, ה).

אתם מוזמנים לנסות את כוחכם גם השנה בחידון החגיגי לראש השנה.

מה בכל זאת ההבדל בין שושן לשושנה? וכיצד יש לומר רבים – 'שושנים אדומים' או 'שושנים אדומות'?

"לשונות חגי תשרי" – אתם מוזמנים לצפות בהרצאתו המרתקת של פרופסור אהרן ממון.

להרחבה בתשובה חדשה באתר

שאלה בעברית

תמיכה באקדמיה

אם נתקלתם בבעיות תצוגה [לחצו כאן](#) לצפייה בדפדפן

להתראות באיגרת הבאה!